

Llicenciatura de Pedagogia.

Assignatura: **Direcció i Gestió d'Institucions Educatives i Socials**

Tipus: **Obligatòria**

Durada: **Semestral**

Valor Creditici: **6 crèdits (4,5 + 1,5)**

Professor: **Joan Teixidó i Saballs**

Curs: **2007-2008**

1. SENTIT DE L'ASSIGNATURA EN EL PLA D'ESTUDIS

L'assignatura "Direcció i Gestió d'Institucions Educatives i Socials", com a obligatòria en el pla d'estudis que condueix a l'obtenció de la Llicenciatura de Pedagogia, respon a la necessitat d'especialitzar els pedagogs en els àmbits de la direcció i la gestió de centres i serveis educatius, entenent-ho com una funció que ha d'ésser duta a terme per educadors (professionals amb experiència pràctica) que, alhora, comptin amb formació específica en aquest àmbit.

Així queda reflectit en el document de Pla d'Estudis quan, en analitzar les competències bàsiques que es pretenen desenvolupar en els futurs pedagogs, hi trobem "Gestionar amb autonomia una organització o servei educatiu". Les funcions que desenvolupen les persones que assumeixen diversos graus de responsabilitats directives en el si d'una organització: directors, coordinadors, gerents, animadors... són essencialment diferents a les pròpies de la intervenció directa amb les persones i, per tant, han d'ésser objecte d'una formació específica.

2. OBJECTIUS

1. Considerar les característiques distintives de l'exercici de la funció directiva en el context d'una organització.
2. Descriure els diversos models directius vigents en els centres socioeducatius catalans i valorar-ne els avantatges i inconvenients de cadascun
3. Conèixer els trets distintius de la feina dels directius (què fan?) i els diversos estils personals de dur a terme una mateixa feina (com ho fan?)
4. Conèixer les característiques distintives de l'exercici directiu segons el context en el qual es duu a terme.
5. Connectar els coneixements exposats a l'assignatura amb la realitat pràctica de la direcció.

3. UNITATS FORMATIVES

L'assignatura s'organitza en quatre grans unitats formatives que passen revista a les tres qüestions bàsiques que delimiten l'exercici directiu, més una quarta unitat de descripció de realitats directives en diversos contextos.

UF 0.- Organització i Direcció

El centre com a organització: l'objecte de direcció

Organització, direcció, lideratge, gestió, administració, management.

Autoritat i poder. Aspectes conceptuals

UF 1.- Què és? La direcció

1.1. Bases de la direcció: naturalesa, necessitat, importància i complexitat

1.2. Teories i models directius.

De l'autoritarisme a l'assemblea: la direcció participativa

- 1.3. El model actual de direcció escolar: l'equip directiu
- 1.4. Accés i formació per a la direcció escolar
- 1.5. El projecte de direcció: el compromís amb la institució

UF 2.- Què fan? La feina.

- 2.1. Característiques distintives del treball dels directius
- 2.2. Caracterització i anàlisi de la tasca directiva
 - Dimensions de la direcció
 - Tasques i funcions directives
- 2.3. Intervenció dels directius en la millora de la convivència als centres educatius
- 2.4. Els directius i el lideratge dels canvis i innovacions.

UF 3. Com? L'estil.

- 3.1. L'estil directiu. Aspectes conductuals i aspectes situacionals
- 3.2. Els models situacionals: la Reixa de Direcció de Blake i Mouton

UF 4. On ?. La institució.

- 4.1. Aspectes diferencials de l'exercici directiu.
 - Anàlisi de les principals variables que determinen l'exercici directiu.
 - Titularitat del centre.
 - Entitat jurídica de la institució
 - Nivell de participació en la presa de decisions
 - Rendabilitat econòmica vs rendabilitat social
- 4.2. Direcció d'escoles i instituts.
- 4.3. Direcció de centres residencials
- 4.4. Direcció de centres i d'equips multiprofessionals de serveis a la comunitat
- 4.5. Direcció de centres i empreses de lleure

5. METODOLOGIA

La metodologia de treball que es preveu per a l'assignatura en fonamenta en tres grans tipus d'activitat.

a) La realització de classes a càrrec del professor, amb la posta en pràctica de diversos sistemes de treball: explicacions, lectures, comentaris, pannells d'experts, etc., en sessions de gran grup, destinades a l'exposició dels aspectes bàsics del programa.

b) La realització d'un treball d'observació, anàlisi i reflexió sobre la pràctica de l'exercici directiu en un àmbit determinat, comptant amb el guiatge del professor, d'acord amb els criteris de realització i de correcció que s'exposaran oportunament.

c) L'assistència a dues pràctiques d'aula referides al coneixement de la realitat quotidiana que viuen els directius d'institucions educatives de diversa índole. Es realitzarà un treball de síntesi a partir de les dues pràctiques.

d) La consulta de les fonts textuais citades a la bibliografia, així com d'altres referències (procedents de revistes especialitzades, recerca específica, CD's, videos, etc.) necessàries per tal de fonamentar adequadament la realització del treball individual de l'alumne.

7. AVALUACIÓ

Es preveuen dues modalitats d'avaluació: continuada i final.

Avaluació continuada

Poden acollir-se a l'avaluació continuada els estudiants que assisteixin amb regularitat a les sessions de classe i presentin els treballs i exercicis pràctics en la data assenyalada.

L'avaluació continuada consisteix en:

AC1. Realització d'una síntesi de l'evolució històrica del model de direcció escolar (des de la LODE a la LOE) posant una atenció especial al model d'accés i als requisits de formació. Anàlisi valorativa sobre els punts forts i febles i la controvèrsia generada pels diversos models	20%
AC2 Resposta a les qüestions prèvies per a la preparació d'un Debat d'Aula entorn de la lectura "La millora de la convivència als centres educatius. Què poden fer-hi els equips directius" i "Els Plans de Millora de la convivència als centres educatius"	20%
TSPA La realització d'un treball de síntesi a partir de les pràctiques d'aula de coneixement de la realitat d'un/a directiu/va	10%
Realització i exposició a l'aula d'un treball en petit grup fet per estudiants que s'acullen a l'AC, d'exploració de la realitat del treball d'un directiu.	30%
Examen. Resposta a dues preguntes (a triar d'entre tres) referides a aspectes desenvolupats al temari de l'assignatura	20%

La fixació de les dates màximes de lliurament de les, Pràctiques d'Aula, les Activitats d'Avaluació Continuada es recollirà al full de planificació de l'assignatura

Avaluació final

Els estudiants que optin per l'avaluació final hauran de presentar-se a la realització d'una prova escrita sobre els continguts tractats a l'assignatura .

L'examen constarà d'entre cinc i vuit preguntes sobre els continguts del programa. A cada pregunta hi constarà el valor sobre la nota global.

Els estudiants que optin per l'avaluació final poden comprometre's a un pla individualitzat de seguiment de l'assignatura basat en la realització de lectures i la presentació de treballs, els quals seran tinguts en compte en l'avaluació final.

Per a l'obtenció d'una nota final positiva, caldrà una avaluació positiva de l'examen final.

8.- BIBLIOGRAFÍA

- ARAMENDI, P. (2006): "La evolución de la dirección escolar en España", en *Actas del IX Congreso Interuniversitario de Organización de Instituciones Educativas*. Oviedo, de 28 de noviembre a 1 de diciembre de 2006
- ARAMENDI, P. i BUJÁN, K. (2000) : *Dirección de centros educativos*. Universidad del País Vasco
- BATANAZ, L. (2005): "El acceso a la dirección escolar: problemas y propuestas", en *Revista Española de Pedagogía*, núm 232, pp. 443-471
- BERNAL, J.L. (2004):" El modelo de dirección LOCE" en *Organización y gestión educativa* (3), pp. 15-20
- BERNAL, J.L. (2006) "La formación de directivos en ejercicio" en *Actas del IX Congreso Interuniversitario de Organización de Instituciones Educativas*. Oviedo, de 28 de noviembre a 1 de diciembre de 2006
- DRUCKER. P. (1992): *Dirección de instituciones sin fines de lucro*. Ed El Ateneo.Buenos Aires
- ESTRUCH J. (2004):" La selección de directores escolares en Europa" en *Organización y gestión educativa* (3) pp. 21-24
- FERNANDEZ, M. (2006): "La formación inicial para la dirección" en *Actas del IX Congreso Interuniversitario de Organización de Instituciones Educativas*. Oviedo, de 28 de noviembre a 1 de diciembre de 2006
- GAIRÍN, J. I DARDER, P. (1995): *Estrategias e instrumentos para la Gestión Educativa*. Ed. Praxis. Barcelona.
- GARCIA, S. i DOLAN, S.L. (1997) : *La dirección por valores*. McGraw-Hill, Madrid.
- IMMEGART, G. (1996) : "Dirección participativa : realidades prácticas, estratégicas y éticas", en *Dirección Participativa y Evaluación de Centros*. II Congreso Internacional sobre Dirección de Centros Docentes. ICE. Universidad de Deusto., pp. 361-376
- ISAACS, D. (1995): *Teoría y práctica de la dirección de centros escolares*. Eunsa. Pamplona (Edición revisada y ampliada).
- LORENZO, M. (2005): "El liderazgo de las organizaciones educativas: revisión y perspectivas actuales", en *Revista Española de Pedagogía*, núm 232, pp. 367-389

- PASCUAL, R.; VILLA, A. y AUZMENDI, E. (1993): *El liderazgo transformacional en los centros docentes*. Ed. Mensajero, Bilbao.
- SMITH P.B. Y PATERSON, M.F. (1990): *Liderazgo, organizaciones y cultura. Un modelo de dirección de sucesos*. Ed. Pirámide, Madrid.
- TEIXIDÓ, J. (1996a): *El factors interns de la direcció escolar*. Ediciones de la Universitat de Girona.
- TEIXIDÓ, J. I ALTRES (1999) : *El projecte de direcció. Què és? Per a què serveix? Com s'elabora? Elements de fonamentació i materials per a l'acció*. Generalitat de Catalunya. Departament d'Ensenyament
- TEIXIDÓ, J. (1999) : *Dirección de centros educativos desde una perspectiva de cambio*. Cooperativa Universitària Sant Jordi. Barcelona
- TEIXIDO, J. (2006): "El acceso a la dirección escolar" en *Actas del IX Congreso Interuniversitario de Organización de Instituciones Educativas*. Oviedo, de 28 de noviembre a 1 de diciembre de 2006
- TEIXIDÓ, J. I ALBERT, J. (2006): *Percepcions dels directius referides al lideratge de projectes d'innovació als centres educatius de secundària. Informe arran d'una activitat de formació*. Documento policopiado
- TEIXIDÓ, J. (2005): *El lideratge dels canvis en els centres educatius*. Departament d'Educació. Generalitat de Catalunya, en <http://www.xtec.net/fp/GestiódeQualitat/VJornada/PonènciaB>
- TEIXIDÓ, J. Y CAPELL. D. (2006): "La mejora de la convivencia en los centros educativos. ¿Qué pueden hacer los equipos directivos?" ponencia presentada a la I Jornada d'Organizació i Direcció de Centres Educatius. Bitàcola-GROC, noviembre de 2006
- URGELL, J. (1996) "L'organització i la direcció del voluntariat a les associacions" a *Útils pràctics. Barcelona associacions*, núm. 2. Ajuntament de Barcelona
- VERNÍS, A. I ALTRES (1997) : *La gestió de les organitzacions no lucratives*. Proa-Columna, Barcelona